

Zo staat hier Johan van Oldenbarnevelt als *de Hollandse Socrates*.

Een vergelijking van Plato's *Phaedo* en *Apologie* (de verdedigingsrede van Socrates voor de Atheense rechtbank) met de *Waerachtige Historye* kan nog menig punt van overeenkomst tussen beide, Socrates en Van Oldenbarnevelt, opleveren. Natuurlijk *mutatis mutandis*! Socrates superieur-ironisch, Van Oldenbarnevelt driftig en verontwaardigd; de cel in Athene, het Binnenhof in Den Haag; de kring der vrienden, het toegestroomde volk; de dronk uit de beker, de slag met het zwaard: het zijn evenzovele verschilpunten. Toch wijs ik op het afscheid van de Geweldige Generael en Van Oldenbarnevelt, met evengrote wederzijdse waardering als bleek bij het afscheid van Socrates en de dienaar der Elf. En op Socrates' verwijzing naar zijn dienst als soldaat bij Potidaea, Amphipolis en Delion (*Apol. c. 17*), en Van Oldenbarnevelt's „ick was onder de vollontarissen, op mijn eygen costen, op 't ontset van Haerlem, daer ick met groot geluck affquam". Beiden zijn ze zich verder hun verdiensten bewust. Van Oldenbarnevelt vraagt, bitter: „Is dit de recompense voor XXXXIIJ jaeren dienst, die ick de landen gedaen hebbe", als blijkt dat men zijn goederen heeft verbeurd verklaard; Socrates stelt, hooghartig, de tegeneis, dat hij, „de arme weldoener" van zijn medeburgers, ter beloning van wat waarlijk verdienste genoemd mag worden, op het prytaneum, het Raadhuis van Athene, zal worden gespijzigd (*c. 26*). Terwijl Socrates zegt, „in grote armoe te zijn door zijn (niet door hem gezochte) dienstbaarheid aan de orakelgod" (*c. 9*), klaagt Van Oldenbarnevelt tot tweemaal toe „Ick hebbe verscheyden malen mijn affsheit versocht aan mijne heeren de Staten van Hollandt, maer 't en heeft mij niet mogen gebeuren. Het schijnt dat God de Heere mij dit opgeleyt heeft". Dan weigert de familie Van Oldenbarnevelt aan Maurits gratie te vragen, en ook Socrates wil niet, dat zijn zoons voor hem om genade smeken (*c. 23*).

Kan dit alles aannemelijk maken, dat menig lezer van *Phaedo* en *Apologie* en *Waerachtige Historye* op de parallel tussen Socrates en Van Oldenbarnevelt moet zijn gekomen, nodig is het niet: het is genoeg te herinneren aan beider hoge leeftijd, aan beider overtuiging „een goed patriot" te zijn geweest en „geen landverrader", aan beider vonnis tenslotte, om de vergelijking zó van-